

В цьому випадку надходження від нововведеного податку перевищать надходження від оподаткування прибутку підприємств.

Список використаних джерел: 1. *Економічна правда*: Податок на виведений капітал запровадять попри втрати бюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2017/09/6/628745>. 2. *Економічна правда*: Податок на прибуток чи податок на виведений капітал [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/publications/2017/07/14/627057>. 3. *ЗаконоБізнес*: Податок на виведений капітал: варто ризикнути [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zib.com.ua/ua/129262-podatok_na_vivedeniy_kapital_varto_riziknuti.html. 4. *Інститут економічних досліджень та політичних консультацій*: Податок на прибуток підприємств чи податок на виведений капітал: аналіз та рекомендації 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2017/04/PS_01_2017_ukr.pdf. 5. *Мінфін* розробив законопроект щодо податку на виведений капітал [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/news/view/minfin-rozrobuu-zakonoproekt-shchodo-podatku-na-vyvedenyi-kapital?category=dohidna-politika&subcategory=podatki>.

УДК 657

В. О. Ремесник, студент

Науковий керівник: **О. С. Сакун**, канд. екон. наук, докторант кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ПРОТИДІЯ АГРЕСИВНОМУ ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННЮ В УКРАЇНІ

Ключові слова: агресивне податкове планування, бюджетування податків, податкове адміністрування, план BEPS.

Проблема агресивного податкового планування (далі – АПП) загострилася наприкінці ХХ сторіччя і відтоді стала предметом обговорення та пошуку шляхів її вирішення на міжнародному рівні, зокрема цим питанням зацікавлені Організація економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) та Європейський Союз (далі – ЄС). У свою чергу, глобалізована економіка, сучасний рівень розвитку ІТ-технологій, доступність офшорних інструментів, відмінність національних податкових систем лише загострюють проблему недобросовісної податкової поведінки транснаціональних корпорацій (далі-ТНК) та великого бізнесу в міжнародній фінансово-економічній діяльності. Вказана проблема притаманна й Україні [1].

Питанню АПП присвятили свої роботи Г. Купер, Г. Ларін, І. Шикова, О. Сушкова, М. Мішина, які розглянули основні аспекти питань щодо податкового планування та бюджетування, а також дослідили проблему ухилення від сплати податків.

Тема цієї роботи є актуальною, адже з року в рік бюджет України недоотримує значних коштів, що викликано негативним впливом АПП, натомість вигодонабувачами зазвичай виступають ТНК та великий бізнес, які за рахунок методів АПП знижують суму податків у декілька разів та витісняють більш добросовісних конкурентів з ринку.

Метою цієї роботи є визначення основних механізмів та прийомів, які використовує Україна в боротьбі з АПП.

Насамперед, під терміном АПП розуміють зміщення або знецінення існуючих норм, розширення меж дозволеного з позиції закону з метою мінімізації витрат на сплату податкових зобов'язань.

Перші кроки, які було зроблено Україною у боротьбі з АПП, здійснено в 2013 році із впровадженням Інституту трансферного ціноутворення шляхом прийняття відповідних законопроектів з урахуванням рекомендацій ОЕСР. У Податковому кодексі України (далі – ПКУ) з'явилося поняття контрольованих операцій (операції з купівлі-продажу товарів, робіт, послуг з пов'язаними особами-нерезидентами; ЗЕД-операції через комісіонерів; операції з контрагентом-нерезидентом з переліку, закріпленого законодавчо).

Моніторинг умов контрольованих операцій здійснюють шляхом аналізу звітів про контрольовані операції, документації з трансфертного ціноутворення, отриманих, зокрема, на підставі запитів, будь-яких інших інформаційних джерел, та шляхом отримання податкової інформації відповідно до ПКУ. Також представники Державної фіскальної служби України спостерігають за цінами, які застосовували сторони контрольованих операцій.

Правило тонкої капіталізації, зазначене в ПКУ, також спрямовано на протидію АПП. Дане правило передбачає, що платник податків, у якого сума податкових зобов'язань перед пов'язаними особами-нерезидентами перевищує суму капіталу більш ніж в 3,5 рази, фінансовий результат до оподаткування збільшується на суму перевищення нарахованих у бухгалтерському обліку процентів за кредитами, позиками та іншими борговими зобов'язаннями над 50 % суми фінансового результату до оподаткування.

Ще одним кроком на шляху до деофшоризації стало правило щодо віднесення витрат за операціями з нерезидентами на витрати в розмірі не більше 70 %. Таким чином, у разі купівлі товарів (послуг) в офшорній компанії на суму 1 млн грн на витрати може бути віднесено лише 70 %, тобто 700 тис. грн [2].

Втрата державних податкових надходжень через АПП мультинаціональних корпорацій об'єднала світ навколо пошуку ефективних інструментів боротьби з виведення прибутку з-під оподаткування. Так народився план дій ОЕСР та «Великої двадцятки» BEPS, метою якого є протидія АПП, боротьба з розмиванням податкової бази і виведенням прибутку з-під оподаткування. Деякі з цих заходів, передбачені цим планом, вимагають перегляду правил трансфертного ціноутворення. Інші заходи потребуватимуть внесення змін до двосторонніх податкових конвенцій про уникнення подвійного оподаткування. Це може бути досягнуто за допомогою спеціального багатостороннього інструменту та змін внутрішнього податкового законодавства [3].

З 1 січня 2017 року Україна приєдналася до Програми розширеного співробітництва в межах ОЕСР та приєдналася до плану BEPS. План BEPS складається з 15 кроків, які спрямовані на боротьбу з АПП та на надання уряду відповідних інструментів для такої протидії. Кінцева і головна мета Плану BEPS полягає у створенні міжнародної системи контролю за оподаткуванням транснаціональних компаній, яка б забезпечила сплату податку на прибуток саме у тих юрисдикціях, де такий прибуток генерується.

Як член BEPS, Україна зобов'язується реалізувати чотири мінімальні стандарти, такі як: протидія недобросовісній податковій практиці, запобігання зловживанням угодами про уникнення подвійного оподаткування, розробка обов'язкових правил розкриття податковим органам агресивних схем податкової оптимізації, а також удосконалення механізмів вирішення спорів щодо застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування [4].

Сьогодні Україною зроблено лише перші кроки з реалізації Плану. Повна ж його реалізація затягнеться ще на декілька років. Наприклад, перші звіти будуть подаватися тільки в 2019 році. Крім того, тільки з 2019-го почне діяти крок 6 («тест основної мети»), який дозволить відійти від існуючого тлумачення статусу транзакцій з фіктивним контрагентом.

Таким чином, нині все залежить від законодавця та якісної імплементації норм, передбачених мінімальними стандартами Плану дій BEPS, але бізнес повинен сам готуватися до нових правил гри на міжнародній арені та самостійно приводити свій бізнес у відповідність до світових стандартів та глобальних трендів [5].

Отже, на цьому етапі Україна знаходиться у стадії впровадження нових механізмів боротьби з АПП. Тому основною метою реформування у сфері податкового адміністрування сучасної України повинне стати впровадження нових (можливо деякою мірою запозичених з успішного досвіду високорозвинених країн) механізмів протидії мінімізації сплати податків. Важливо зауважити, що такі механізми повинні бути спрямовані як на протидію ухиленню від сплати податків, так і на зниження рівня використання схем уникнення оподаткування, зокрема застосування АПП.

Список використаних джерел: 1. *Брехов С. С.* Концептуальні засади та напрями розвитку системи протидії агресивному податковому плануванню в Україні / С. С. Брехов, В. І. Коротун // Ефективна економіка. – 2016. – № 11. 2. *Тенденції деофшоризації в Україні.* Практичні рекомендації щодо роботи з нерезидентами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008974. 3. *План дій BEPS як пігулка проти агресивного податкового планування* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/11/29/612679>. 4. *Україна приєднується до Плану BEPS* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vkr.ua/ua/publications/articles/ukraine_officially_joins_beps_project. 5. *Реалізація плану дій BASE EROSION AND PROFIT SHIFTING (BEPS): чи готовий бізнес України до його впровадження* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/uyeaokiashchk_ya-toarts-ekm-base-erosion-and-profit-shifting-beps-y-gskhsvym-bkirief-v-tsnualrk-es-ms.